

Had/13/15

Dr. Tündik Sándor

LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG
TITKÁRSÁGA

TÜK. 00286/1969.sz.

Simon György

Varga Zoltánné

Dr. Tóth László

5 pl. rel.

Dr. NAGY ZOLTAN ELVTÁRSNAK,
az MSZMP KB Közigazgatási- és Adminisztratív Osztály
Igazságügyi Alosztályának vezetője

B U D A P E S T

Kedves Nagy Elvtárs!

Legfőbb Ügyész Elvtárs előterjesztését azzal a ké-
réssel küldöm meg, hogy azt tárgyalás végett a leg-
közelebbi Koordinációs Értekezlet ülésére kitűzni
sziveskedjék.

Budapest, 1969. november hó 20.

Eltársi üdvözlettel:

Borsi Zoltán
/ Dr. Borsi Zoltán /
a Titkárság vezetője

Magyar Országos
Levéltár

134

Land/13/17

Dr. Tündik Sándor

LEGFŐBB ÜGYÉSZ
TÜK. 00286/1969.sz.

Gyöngy György

ELŐTERJESZTÉS

a Koordinációs Értekezletre

A Német Demokratikus Köztársaság legfőbb ügyésze levélben tájékoztatott az NDK Népi Kamara Alkotmány- és Jogi Bizottságának a náci és háborus bűnösök következetes üldözése és megbüntetése tárgyában tartott európai szocialista országok legfőbb ügyészeinek 1969. januári berlini, és az 1969. márciusi moszkvai értekezletének értékelése kapcsán elfoglalt álláspontjáról.

Az említett levél arról tájékoztat, hogy az NDK illetékes szervei az elmúlt 10 évben több mint 9.000 eredeti okiratot és fotókópiát, valamint többszáz tanukihallgatási jegyzőkönyvet és több nagyterjedelmű szakértői véleményt bocsátottak a nyugatnémet és nyugat-berlini igazságszolgáltatási szervek rendelkezésére. Ez a jelentős mennyiségű bizonyítási anyag a nemzetközi nyilvánosság támogatásával és a szocialista államok akcióinak segítségével hozzájárult ahhoz, hogy számos, megelőzően Nyugat-Németországban befolyásos funkciókban ujrászolgáló náci és háborus bűnözőt /Lübke, Globke, Oberländer, Krüger, Fränkel, Vialon és mások/, valamint többszáz súlyos bűncselekményekkel terhelt véreskezű jogászt hivatalaiból el kellett távolítani. Nem egy esetben a nyugatnémet igazságszolgáltatásnak büntetőjogi szankciókat is foganatosítani kellett, ezt azonban csaknem kizárólag a fasiszta megsemmisítő gépezet "alárendelt funkcióiban lévő u.n. parancsra elkövetőkkel" szemben tette.

A fasiszta bűncselekményekért ténylegesen felelősek tervszerű pártolása és rehabilitálása Bonnban továbbra is folyik. Ezt bizonyítja a Nyugatnémet Szövetségi Gyűlés elévüléssel kapcsolatos határozata, amely bár a bűnüldözés határidejét gyilkosság esetében 10 évvel meghosszabbította, egyidejűleg azonban olyan álláspontra helyezkedett,

Magyar Országos
Levéltár

135

amely gyakorlatilag a bűnüldözést e bűncselekmények elkövetőivel szemben lehetetlenné teszi.

Az NDK legfőbb ügyészének levele rámutat arra, hogy az elévüléssel kapcsolatos nemzetközi joggal ellentétes bonni konstrukció magának a nyugatnémet alkotmánynak is ellentmond. Az 1968. október 1-én hatályba lépett új nyugatnémet büntető törvénykönyv 50.§-a, valamint ehhez kapcsolódóan a Nyugatnémet Szövetségi Legfelsőbb Bíróság által hozott elvi ítélet arra az álláspontra helyezkedik, hogy a főfelelős náci bűnözők "aljas motivumok" hiánya esetén csupán bűnsegédeknek tekinthetők. A 9. büntetőjogi novella a Német Szövetségi Köztársaságban az elévülés határidejét 20 évről 30 évre csak az olyan bűncselekményeknél emelte fel, amelyek életfogytiglani fegyházzal is büntethetők. Az a tény viszont, hogy a bűnsegéd életfogytiglani fegyházzal nem büntethető, a büntetőjogi felelősség alól kizárja a náci és háborus bűncselekményekért leginkább felelős személyeket, köztük az "írásztal melletti" elkövetőket, vagyis azokat, akik a fasiszta gyilkos államgépezetet irányították.

Ezen irányelv hatására szüntette meg a nyugat-berlini esküdtszék a fasiszta birodalmi biztonsági főparancsnokság hét felelős munkatársa elleni eljárást; a Darmstadt-i bíróság az elgázosító gépkocsik vezetői ellen indított büntetőeljárást; vonakodott elrendelni a bielefeldi tartományi bíróság a megelőző vizsgálatot Breszlau és Prága hírhedt gestapó parancsnoka, dr. Gerke ellen.

A nyugatnémet magatartás további jellemzéseként az NDK legfőbb ügyésze arról tájékoztatott továbbá, hogy Bonn ismételten kísérletet tett arra, hogy az NDK-ban lévő levéltárak átkutatására engedélyt kapjon anélkül, hogy garanciát adna abban a vonatkozásban, hogy a fellelhető dokumentumokat a nemzetközi jognak megfelelően értékeli.

A nyugatnémet igazságügyi szervek az 1968. november 26-án elfogadott ENSZ konvenciót is figyelmen kívül hagyják és nem fogantositának megfelelő intézkedéseket a Nyugat-Németországban élő náci és háborus bűnösök hatékony üldözésére és megbüntetésére.

Az NDK legfőbb ügyésze az említett levélben tájékoztatott arról, hogy a Német Demokratikus Köztársaság illetékes szervei a náci és háborus bűnösök büntetlenségére és rehabilitására irányuló nyugatnémet tervek keresztvezése érdekében az eddigi gyakorlaton túlmenően, - amely a Nyugat-Németországban folyamatban lévő ilyen ügyek megfelelő

bizonyítékokkal való alátámasztását szolgálta - a jövőben a következőket tervezi:

- azokban az esetekben, amikor a nyugatnémet, illetve nyugat-berlini igazságszolgáltatás vonatkozik az ott háborítatlanul élő náci bűnözők ügyére vonatkozóan a Német Demokratikus Köztársaság által felajánlott bizonyító anyagot átvenni és azt a nemzetközi büntetőjog alapelveinek megfelelően értékelni, vagy a tetteket elítélni,
- e bizonyítékokat a bűnüldözés átvétele végett azon államok rendelkezésére szándékozik bocsátani, amelyeknek területe vagy amelyeknek állampolgárai ezen bűncselekményeken keresztül sérelmet szenvedtek.

Természetesen abban az esetben kerülhet erre sor, ha az érintett ország a bűnüldözés átvételére késznek mutatkozik.

- Az NDK legfőbb ügyészenek szándékában áll megfelelő körözési intézkedéseket foganatosítani és más államokat - különösen a Hitler-ellenes koalíció tagjait és azokat, amelyek az ENSZ konvenciókat ratifikáltak - a szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátásával egyidejűleg hasonlóan a körözés elrendelésére felkérni.

Az NDK legfőbb ügyészenek levelével egyidejűleg az NDK Külügyminisztériuma a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumához fordult az NDK legfőbb ügyésze leveléhez hasonló tartalmu "emlékeztető"-vel.

Ez az okirat, válaszva a Német Szövetségi Köztársaságnak az emberiség elleni bűncselekmények és a háborus bűncselekmények üldözésével kapcsolatos elvi állásfoglalását és gyakorlatát, kifejti azt a nézetet, hogy

- az európai szocialista államok illetékes állami szerveinek a nyugatnémet és a nyugat-berlini törekvések megghusítása érdekében még szorosabban kell együttműködniük;
- a Német Demokratikus Köztársaság legfőbb ügyésze felhatalmazást kapott, hogy megtanácskozza a többi

európai szocialista országok illetékes szerveivel a szükséges intézkedéseket és a hathatósabb koordinálás feltételeit.

Az NDK legfőbb ügyésze a fentiekre vonatkozóan állásfoglalásomat és esetleges további javaslataimat kérte.

Mindezekre tekintettel

j a v a s o l o m ,

hogy a Koordinációs Értekezlet foglaljon állást az említett kérdésben és határozza meg azokat az elveket, amelyek figyelembe vételével az NDK legfőbb ügyészének válaszómat megadjam.

Nézetem szerint az NDK legfőbb ügyészének a jövőben folytatandó gyakorlatra irányuló elképzeléseit helyes-
selhetjük.

Budapest, 1969. november 18.

Géza Szénási
Dr. Szénási Géza /